

Skizofreni

Skizofreni suua?

Skizofreni nappaataavoq qaratsap sulineranik akornusiisoq.

Makku ajornartorsiutit malunnaa-taasinnaapput:

- Paasisutissanik malussakkanillu kukkusumik inerniliisarneq
- Misigissutsit aqukkuminaallinerat
- Aalajangersimasumik sammisaqarsinnaajunnaarneq
- Eqqarsaatit kukkusumik inerneqalersarneri allanik paasiu-minaallutik

Malugalugu: Nappaateqartup silas-sorissusia innalerneqarajuttanngimat.

Skizofreni qanoq atugaatigaa qanorlu malunniuteqqaartarpa?

Inuit 100-juugaangata ataaseq skizofreni-mik nappaateqalersarpoq. Nappaat skizofreni ammip qalipaa-taa, arnaaneq angutaanerluunniit inuuniarnermilu atukkat apeqqutaatinnagit atugaalersarpoq.

18-28-illu akornanni ukiullit nappaammit eqqorneqarajunnerusarput (ilaatigut siusinnerusukkut kingu-sinnerusukkulluunniit takkussinaa-sarluni).

Nappaammut suut pissutaasarpat?

Pissutsit assigiinngitsut aallaaviu-sinnaasarput:

- Inunnguutsimik qajannaanneq
- Nappaateqalersitsisinnaasut allat

Inunnguutsimik qajannaanneq nappaateqalersitsisinnaasullu allat imminnut kattunnerisigut nappaateqalersinnaaneq ilimanaateqarnerulersarpoq.

Skizofreniip tunngaviumik malunniutai

- Piumassuseerunneq
- Qiimassaruminaallineq avatangiisinillu soqutigisaarunneq
- Misigissutsit aqussinnaajunnaarnerat
- Pisarnertut nuannaartikkuminaallineq misigissutsinillu takutitsisinnaanerup tungaatigut pisinnaanerit apparneri
- Imminut mattukkiartorneq
- Inoqatinut attaveqqaqalaalernerat
- Nanertisimaneq/nikallungarujusuarneq
- Nikallunganeq, imminullu tatigiunnaarneq nukissaarunnerlu
- Napparsimasoq nikallungarujusuarpat imminoorusussuseqarpatu piaarnerpaamik pisorta qarfinni paasisimasalinnit ikiorserneqartariaqarpoq

Tarnikkut napparsimanagerup malunniutigisartagai:

Pisuusaartitsinerit

- Tusaasaqarsorineq
- Timikkut misigissutsikkullu malugisaqarsorineq.
- Takusaqarsorineq, naamasaqarsorineq, mamassuseqarsorinninneq

Takorluinerliortarnerit

- Malersorneqarsorineq
- Sinnganerup, ningarnerup/-sangianerup tungaatigut takorluineq
- Imminut sorsuurtut isigineq
- Nappaateqarsorisarneq (soorlu ammip ataatigut uumasaraqarsorineq)

Aalaaserluttunngorneq

- Toorlanneq
- Aalaatsinik uteqattaarineq
- Aalajangersimasumik ileqqulersortalerneq/pissusilersortalerneq
- Aalaaserlulerneq, saaffiginnittunullu qisuariartarunnaarneq

Tarnikkut malunniutit/ takussutissat allat

- Nappaateqarnermik nassueruti-ginnikkusunnginneq
- Pissusilersuutit eqqumiiginartut
- Atuipiluttunngorneq
- Sakkortusaarniartarnerit

Katsorsarneqarneq:

- Nakorsaatitortltaaneq
- Oqaloqatiginnittarneq ilisimasa-limmik
- Peqqissaanikkut atukkatigullu isumagiinarneqarneq (tarnip nappaataanik ilisimasalinnit peqqis-sarneqarneq)
- Inuuniarnermi atugarisat aallaavi-galugit katsorsarneqarneq
- Allat soorlu: Pillorissaaneq, nipi-lersornikkut katsorsartinneqarneq timigissarneq, timersorneq, arpaneq, timikkut pillorissaaneq timikkullu katsorsartinneqarnikkut

Skizofreneeqartup siunissaa:

- Nakorsaatitortinneqanngitsut 75%-ii ukiup ataatsip iluani nangeqqittarput
- Pitsaaliuiffigalugit katsorsarneqar-tut nakorsaatinik taamaallaat 15%-ii nangeqqittarput
- 25%-missaat pitsanngortaaqat
- 50%-missaat tamakkiisuunngit-sumik pitsannguuteqartarput
- 25%-missaasa malunniutitik atta-tiinnartarpaat

Nakorsaatitornerup kingunerlu- utigisartagai

- Kingunerluutit amerlanersaat siu-sissukkut takkuttarput, nakorsaa-tilli annertussusaat iluarsaanneri-sigut, nakorsaatinik allannguini-kut, kingunerluutinulluunniit aki-uussutissiinikkut peeruttarlutik
- Kingunerluutit patsisigalugit kat-sorsaaneq unitsiinnarneqartaria-qanngilaq. Katsorsaanerup unit-sinneqarnerata kingunerisinnaam-magu nappaatip ajornerulernera, tamannalu kingunerluutinit atus-sallugu artornarnerusinnaavoq
- Ippinnartitat ilaat (qasoqqaneq, nukissaaleqineq nikallunganeq il.il.) kingunerluutaanatik, tassaa-sinnaapput nappaammut malun-niutaasut/ilaasut
- Tarnikkut nappatinut nakorsaatit pinngitsuisinnaajunnaarnermik kinguneqartanngillat

Siunnersuutit pitsaasut:

- Qangatut
- Iliorsinnaajunnaarsimanerata paasinniffiqineqarnissaa
- Susassaqartitsiniarpallaannginnis-saq puullaqititsivallaarnaveer-saarnissarlu
- Kisimiissinnaasarnissaanut peri-arfissiisarnissaq
- Erseqqissumik paasinartumillu attaveqarfiginnittarnissaq
- Tatiginartuunissaq
- Ullormut pisartut aalajaatsuutin-niarnissaat
- Isorinnippallaarnaveersaarnissaq
- Susassaqartitsinerup ingasaan-nagu annikipallaartinnagulu aqunniarnissaa
- Pisuusaartitsisarneranik takorluu-gaanillu assortuinaaveersaarnissaq
- Pivusunngorsinnaangitsunik siun-niussaqaarnaveersaarnissaq

Quppersakkap matuma siunertaraa nappaat skizofreni pillugu paasissutis-
siinissaq aammalu Kalaallit Nunaanni inuit tarnimikkut napparsimasut pillu-
git qaammaasaqarnerulernissaq.

Kalaallit Nunaanni tarnikkut nappaatit pillugit paasissutissiiniaqatigit
sinnerlugit:

Birgit Christensen
Isumaginninnermi siunnersorti

Ester Andersen
Tarnit nappaataannik peqqissaasuuneq

Aningaasaliisut: Psykiatrifonden aamma Peqqissutsimut pisortaqarfik,
Paarisa, Inuuneq Nakuuneq pillugu aningaasat immikkoortitat.

Assiliartalersuisoq Flora Heilmann

